

NME voor jongeren

LOVE FOR LIFE

Jongeren zijn de zorgenkindjes van de natuur- en milieuwereeld: ze zouden hun dagen achter pc en tv slijten, idealisme ingeruild hebben voor materialisme en geen interesse voor de natuur hebben. Natuur- en milieueducatoren vragen zich dan ook af hoe zij deze groep kunnen aanspreken. De eigen beleving van jongeren lijkt een goede ingang.

Kinderen zijn makkelijk te fascineren: laat ze een beetje ravotten in het bos, een uilenbal uitpluizen of wat salamanders vangen en ze hebben al snel de tijd van hun leven. Maar voor jongeren ligt dat toch écht even anders. Wandelen in het bos is al gauw saai en voor contact met je vrienden hoef je de deur niet eens meer uit; die ontmoet je gewoon op msn. Ondanks het populaire beeld dat de hedendaagse jongere niks meer met de natuur heeft blijkt uit meerdere recente onderzoeken (o.a. Motivaction, Radboud Universiteit) dat belang en waarde van natuur en milieu door jongeren ondubbelzinnig onderschreven worden. Desalniettemin komen zij doorgaans weinig in, en hebben zij weinig weet van de natuur, zo blijkt uit dezelfde onderzoeken.

Hip

Het lukt de meeste organisaties dus niet om jongeren te inspireren, te motiveren en te activeren. De natuur- en milieubeweging ziet zich dan ook geconfronteerd met een vergrijzende achterban en een negatief imago; ze wordt geassocieerd met 'geitenwollen-sokken', beperkingen en een opgelegde moraal. Aan deze 'stoffige' uitstraling is door middel van goede marketing, hippe vormgeving en moderne communicatiemethoden relatief eenvoudig wat te doen. Echter, achter deze uiterlijkheden schuilt een meer wezenlijk probleem: de diepliggende, ideologische overtuigingen en aannames van waaruit de beweging opereert. Zo wordt binnen de natuur- en milieubeweging geroepen 'dat de mens onderdeel van de natuur is'. Dit is, gezien de feiten, een curieuze opvatting. Hoewel de mens zich als biologisch fenomeen vanzelf-

sprekend onderdeel van de natuur weet, gaat zij wel degelijk óók aan die natuur voorbij. Natuur is veeleer onderdeel van de mens.

Afstand

Het probleem van deze opvatting is dat het een bepaalde teruggang (regressie) impliceert. De gang van de evolutie wordt immers omgekeerd: we moeten weer onderdeel van de natuur worden, we moeten terug naar de natuur (in plaats van de menselijke ontwikkelingsgang als een integraal onderdeel van de evolutie te zien). In de natuur- en milieubeweging zien we dit vertegenwoordigd in haar wat conservatieve neiging en haar gespannen verhouding tot moderne ontwikkelingen. Natuur wordt gereduceerd tot een extern, ecologisch fenomeen – tot iets wat buiten ons is, waar we op zondagen gaan wandelen – en onbedoeld wordt daarmee de dualiteit en afstand tussen mens en natuur bestendigd. Deze polarisering van milieu en economie, natuur en cultuur stelt jongeren voor een moeilijke keuze die dikwijls nadelig voor natuur en milieu uitpakt.

Zintuiglijk

Voor jongeren is deze 'oubollige' houding funest. Jongeren zijn immers dol op hedendaagse ontwikkelingen; zij hebben een neus voor alles wat nieuw en fris is en prikken achterhaalde opvattingen genadeloos door. Betrokkenheid bij natuur en milieu vindt bij hen dan ook op geheel andere wijze vertaling dan bij de generatie babyboomers die doorgaans het beleid binnen natuur- en milieuorganisaties bepaalt. Jongeren opereren vanuit een andere perceptie van wens en werkelijkheid, vanuit andere opvattingen

over wat natuur is en wat haar rol in de samenleving zou kunnen zijn. Zo verschuiven wensen en interesses van hedendaagse jongeren van exclusieve natuur naar de relatie tussen natuur en cultuur, van natuurstudie naar natuurbeleving en van soortenidentificatie naar onderlinge

samenhangen. Ook een meer directe en zintuiglijke beleving van natuur is opvallend populair onder jongeren: zij associëren het met schoonheid, gezondheid, rust en genieten.

Eigen beleving

Daarnaast zijn jongeren tegenwoordig minder politiek en op het collectief georiënteerd en juist meer individualistisch en belevingsgericht ingesteld. Zo blijkt dat het begrip 'zelf' voor jongeren positieve connotaties heeft, terwijl het begrip 'samenleving' ambivalente en zelfs negatieve associaties oproept. Het is dan vaak ook juist de persoonlijke beleving en ontplooiing die een belangrijke motivatie en ingang voor het doen van vrijwilligerswerk is. Het aloude actie voeren en 'ageren tegen' lijkt vervangen door vormen van engagement waarin de

Hangplekken, naturally cool!

Binnen het project Hangplekken, naturally cool! daagt Stichting wAarde jongeren uit om hun eigen noties van 'natuur' en 'stad' te onderzoeken en voor zichzelf na te gaan in wat voor een ruimtelijke omgeving zij zich lekker en 'thuis' voelen. In groepjes ontwerpen zij vervolgens hangplekken die op artistieke wijze natuur in de stad verweven. En hoewel deze jongeren gulzig de mogelijkheden en vibraties van het stedelijke, moderne leven omhelzen, zijn zij nagenoeg unaniem in het belang en de waarde die zij toekennen aan natuur. Natuur wordt door hen geassocieerd met schoonheid, ontspanning en gezondheid en mag bij de vormgeving van de ideale 'relaxplek' dus absoluut niet ontbreken.

ontstaan voor meer specifieke (soorten)- kennis of betrokkenheid bij beheer. Ook persoonlijke ontwikkeling en levensvragen kunnen – mits op vlotte en concrete wijze gebracht – een goede ingang zijn. Natuur- en milieueducatie is in de meest fundamentele zin natuurlijk ook een ontdekkingstocht over wie we zijn, waar we vandaan komen en waar we naar toe gaan. En wie jongeren nauwkeurig gadeslaat komt tot de conclusie dat dat precies is waar jongeren mee bezig zijn, achter de uiterlijke schijn van de 'BNN-cultuur'.

Genieten

Om aansluiting te vinden bij de leefwereld van jongeren dient natuur verbonden te worden met leven en beleven, met zintuiglijkheid en bezinning, met genieten en groeien. In plaats van mensen aan te spreken op die

heel specifieke liefde voor ecologie – zoals je ook van klassieke muziek of literatuur kan houden – worden mensen aangesproken op een veel universeler principe: de liefde voor het leven. Dus NME'ers, week je los van de geijkte natuur- en milieuthema's, verlaat de gebaande paden en wordt verrast door de visies en ervaringen van jongeren! Struin met ze mee op een ontdekkingsreis door de wereld, door hun wereld...

Dit artikel is gebaseerd op het onderzoek *'Van vervreemding naar verantwoordelijkheid. Over jongeren & natuur'* (Annick de Witt, voor ministerie van LNV). Integrale tekst te downloaden via www.podiumonline.nl/vakblad Zie ook www.waarde.nl

Annick de Witt, Stichting wAarde

eigen integriteit en authenticiteit een belangrijke rol spelen.

Dit zijn dus thema's waar natuur- en milieueducatie op in kan spelen door leertrajecten persoonlijk te maken. Naast meer abstracte kennis over ecologische processen komen meer intieme aspecten aan de orde: wat betekent natuur voor jou? In wat voor een omgeving wil jij dat je kinderen opgroeien? Waar voel jij je het lekkerst? In plaats van te vertrekken vanuit eigen overtuigingen en doelstellingen – zoals het overbrengen van ecologische kennis of het aansturen op gedragsverandering – dient natuur- en milieueducatie juist bij de eigen beleving van jongeren aan te sluiten.

Individualisme

Het bewust zintuiglijk beleven van natuur is hierbij een sleutel: laat jongeren zelf maar onderzoeken en ervaren welk effect de natuurlijke omgeving op hun gemoedstoestand heeft. Het hedendaags individualisme laat ook weinig ruimte voor morele lessen, terwijl discussie en debat vaak juist erg gewaardeerd worden. Vanuit een dergelijke vrije, open benadering en nieuwsgierige houding kan er mogelijk ook interesse

